

Szerkesztősegi iroda:
Nagybeeskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám.
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.
Kiadóhivatal:
Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.
Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.
Főszerkesztő: Dr. BRAJNER LAJOS.

Előfizetési árak:
Egész évre ———— 21 kor
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy hóra ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —
Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknban.
Megjelenik
vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybeeskerek, 1910.

XXXIX. évfolyam 14. szám.

Szerda, január 19.

A városok mint politikai tényezők.

— január 19.

(N. N.) Kossuth Lajos mondotta: „Az önkormányzati intézmények leghatályosabb ápolói a nemzeti közszellemnek, azok képeznek kapcsolatot az állam és egyén között, azok nevelik az embert önértékes polgárrá, azok nevelik be a nemzetet a gyakorlatias hazafiságba, általok lesz közelebb hozva az alkotmányos szabadság a polgárok házi tűzhelyeihez“.

Ennek a mondásnak igazságát átérzi mindenki, aki az önkormányzati életben részt vesz. A kommunitás az állami köz-igazgatást közvetíti, a parlamentaris kormányzás törvényben kimondott felelősségének sulya tehát az önkormányzati szervezetekre is nehezedik, emellett munkálja a nemzeti fejlődést, ennek révén életre hívja az állampolgári öncselekvőséget, tisztítja a közérkölcset s élesíti az otthont, ezzel együtt a hazaszeretetet. El lehet mondani, hogy csak az önkormányzati intézmények képesek a közszellem nemzet-életét fuvallataival telíteni a levegőt.

Kétségtelen tehát, hogy az önkormányzati intézményeknek, nemcsak adminisztratív, nemcsak kulturális és gazdasági, de állampolitikai szempontból is nagy jelentőségük van.

Szinte csodálatos, hogy eddig nagyobb politikai jelentőséghez nem jutottak, különösen nem a városok, amelyek pedig a nemzeti fejlődésnél a legfontosabb és legnehezebb munkát végezték eddig is.

Ennek oka előbb az etnographiai viszonyokban, később országunk gazdasági karakterében és Ausztriával való szövetséges viszonyában keresendő.

Tudjuk, hogy egyes királyaink kellő előrelátással — csak hogy a nemzet értelmi

és gazdasági erejét fejlesszék — idegeneket telepítettek le egyes helyekre. Ezek a városok magvai. A városok tehát mint az idegenek agglomerációi a nemzet politikai és társadalmi életében jelentőségökhöz mérten részt nem vehettek.

De a faji különbségen kívül leszoritották őket a politikai cselekvés mezejéről az eltérő élet és foglalkozási viszonyok is. A békés iparos városi polgárnak mások a céljai, mások a törekvései, mint a normális viszonyok mellett földmivelő, más-
kor csatasorba álló mezei hadnak.

Mint hogy pedig az ország tulnyomó része földmivelő, ennél fogva a törvényhozás is ezen elemekből alakult ki s az államkormányzat szinte egyedüli célját is ezen földmivelő osztály érdekeinek a szolgálata képezte.

Az utolsó évtized alatt a fejlődő állami élet újabb és újabb igényekkel is előhozakodott, ezeknek a kielégítésére azonban vagy egyáltalán nem, vagy csak csekély részben került a sor, mert az állampolitikai tevékenység mai napig ugyszólván az osztrák birodalmi egység eszméje elleni folytonos küzdelemben, a magyar állami függetlenség megvédésére irányuló törekvésben merült ki.

Ezek a főbb okai, hogy a városok a törvényhozás termeiben méltóbb térhez eddig nem jutottak; innen magyarítható meg az a közöny, a melylyel országos dolgok intézésénél a városok érdekei honoráltattak, sőt az a bizonyos aversió, a melylyel érdekeink szolgálata eddig találkozott.

A nemzeti haladás folytán azonban az állami élet sulypontja előbb-utóbb a városokba fog kerülni, Eltekintve attól, hogy a városi polgárság a nemzet politikai

és társadalmi átalakulásának részesévé lett s ugy ennél, mint rendszerint magasabb műveltségénél fogva és igényelheti, hogy az ország ügyeinek intézésénél ponderáló szerephez jusson, de mert ide raktározódnak az állam erkölcsi és anyagi tőkéi, itt van az állam anyagi és szellemi életműködésének a színtere, szükséges, hogy ide terelődjen az állam politikai erőmérlegének a sulypontja is.

Ezen igazság egyszerű hirdetésével, ezen eszme propagálásával celt elérni nem lehet, mert a magyar parlament a mai összeállításával soha nem fogja lehetővé tenni, hogy az államkormányzat a városi érdekeknek megfelelő újabb és egészségesebb irányt vegyen. A városok egy szebb, egy biztosabb perspektívához a parlamentarizmus mai formáinak összedölte után juthatnak. Teljes erejükkel támogatniok kell tehát azt a politikai törekvést, amely a mai parlamenti strukturát lerombolni s helyébe szélesebb rétegen és biztosabb alapokon újat emelni készül.

E politikai törekvés zászlajára a választójogi reform jelszava van felírva. A városoknak tehát rajta kell lenni, hogy ez ne jelszó legyen csupán, de komoly cél, amelynek megvalósításával a parlament elgyengült szervezetében egészségesebb, frissebb vérkeringés biztosítható legyen.

Az új parlament meg fogja változtatni a politikai élet hullámjárását, új irányt fog követni, új célokat fog maga elé tűzni, amelyeknek a legelseje bizonyára a városok fejlesztése lesz. A városok ezzel politikai tényezők lesznek s egyúttal minthogy ugy a kulturában, mint gazdasági erőben egyre gyarapodni fognak, igazi erősségeivé válnak az országnak.

A „TORONTÁL“ tárcája.

A távollátás.

— Hogyhogy? Maga, Fargue, maga, ki nem hisz az istenben, maga hisz a kísértetekben? ... Maga még furcsább, mint a minőnek hittem, még logikátlanabb, még együgyűbb! ... Azt hiszem, nem sértem meg ezzel? ... Egy öreg asszonynak, mint én vagyok, mindenhez joga van, beleértve azt is, hogy a legkellemetlenebb dolgokat mondja a fiataloknak, aminő maga is.

— Nos, Fargue, hát nem szégyenli magát, ilyen nagy bajszos legény és fél a kísértetektől. Lássá, én sohasem féltem tőlük, még tízéves koromban sem, pedig talán lett volna okom rá, mert én igenis láttam, a saját szememmel láttam kísértetet.

— Akarja, hogy elbeszéljem? ... Legyen! Bizonyosan tudni fogja ön, hogy egykor én is szerettem és engemet is szerettek. Negyven esztendeje már annak.

— Mint fiatal özvegy, egyik bál alkalmával megismerkedtem egy tengerész-tisztval. Szép ember volt, nagy, világoskék szemekkel, az egyenruhája tele volt aggatva mindenféle exotikus érdemrenddel, mert éppen akkor tért vissza Keletről.

— Megszerettük egymást és Claude — ez volt a neve — gyakori vendég lett a házunknál, a Muette városrészben.

Egy este a földszinti szalonban beszélgetünk, míg a szüleim a kis teremben maradtak a többi vendégekkel. A szalon háttérében alkoveszerű bemélyedés volt, melynek az ablakkal szemben eső falát óriási tükrök borította be.

A diványon ülve javában csókolózunk, mert már akkor jegyben jártunk. És én egyszerre úgy éreztem, hogy valaki bejött a szalonba.

Valaki... láthatatlan valaki, mert nem láttam senkit, az ajtók pedig csukva voltak. De hallottam az egyik szölyét nyikorogni, majd az

asztalon nyitva álló könyv lapjait egyenként forgatni; valamivel később egy kristály virágtartó csendült meg és a parketnek az egyik deszkája nyögött a könnyű, de valódi léptek alatt.

A völégényemhez simulva rémülten hallgatóztam. A lámpa teljes világosságot árasztott a szalonban és még sem láttam semmit, bár folyvást hallottam.

Claude nem hallott semmit. Bohónak mondott. Nos, én ideges vagyok és abban az időben még inkább az voltam. Néha hallucinációkban szenvedtem. Tudtam ezt. De most tudtam azonban, csalatkozhatatlan bizonyossággal, hogy ez nem hallucináció, nem rémlátás.

Fagyos rémület vett erőt rajtam, megfagyott a vér az ereimben. Claude, ki átkarolva tartott, érezte, hogy a testem elhidegül, hogy reszketek mint a nyárfalevél. Átfogta a fejemet és elfordította a fal felé — a nagy velencet tükrök felé. Tekintetem a tükrökre esett.

És ekkor elsikoltottam magamat.

A tükrökben ugyanis egy ismeretlen arc jelent meg előttem, egy emberi arc, melyen semmi ijesztő, semmi kísérteties nem volt, tiszta éles arcvonásokkal fényben tündökölvén, mi világosan bizonyította előttem a látomány természetfölötti voltát: egy nő arca, egy kis szikár, finom, nagyon szőke és nagyon sápadt nőnek az arca, kinek a szemei ép oly világoskékek voltak, mint az én völégényemé.

Mindezt tisztán láttam az alatt az idő alatt, míg a sikoltásom tartott. És azután láttam az arc mellett egy finom, csupaszig kezét, melyen egyetlenegy nagy gömbölyű fekete gyöngyszem csillogott. Ez a kéz lassu mozdulattal fölemelkedett, kinyújtotta a mutatóujját és ajtót mutatott nekem parancsolón, ellenállhatlanul.

Erre elajultam.

Kissé később felnyitottam a szememet. Nem volt többé semmi a velencei tükrökben. Claude elrémülve vizes ruhával törülgette a halántékaimat. Ő nem látott és nem hallott sem-

mit. És amint elkezdtem neki beszélni, hogy én mit láttam, nevetett hűdenül, gunyosan.

En sietve engedelmeseinket igyekeztem a parancsnak, a kéz parancsának. Claude visszatartott; nagynehezen kibontakoztam a karjaiból és kirohantam. Még mindig tisztán szemeim előtt volt az egész látomány, a sápadt arc, a kék szemek, a kéz, a gyöngy.

Claude utánam jött és ekkor láttam, hogy félelem ül az ő arcán is, hogy még jobban fél, mint én magam. Némán állottunk egy percig egymás mellett s aztán Claude egy fagyos csókkal bucsut vett tőlem örökre.

Nem láttam öt többé soha, soha!

Csak később értettem meg, istenem! Később tudtam meg, ami sok nővel megtörténik! Régen volt, negyven éve már, de ha rá gondolok, még ma is fáj a szívem bele! ... Megtudtam, hogy a völégényem nem szeretett igazán soha! Hogy csak szeszélyből udvarolt nekem, aki örültem szerettem őt, mert hát a kedvese két év óta távol volt Franciaországból.

Megtudtam, hogy ez a fiatal nő — egy kis szikár, szőke, halvány, finom leány, ki sohasem viselt más ékszert, mint egy nagy fekete gyöngyszemet, ugyanaznap, mikor nekem a látományom volt, visszatért hosszas utazásából — anélkül, hogy Claude tudott volna róla. Igen, épen az nap szállt partra Marseillen a hajóról, mely nagyon messze vidékről jött.

És kétségen kívül ez a nő, ki szerette a völégényemet, szerette szenvedélyesen... ez a nő, kit negyven év után is gyűlölök... ez a nő, kit a körmeimmel szétlétnek, igen, a vén körmeimmel, melyek még most is összehúzódnak ellene... ez a nő, akit megölnék, ha utálatos arca még egyszer előjönne nézni a nagy szemével... kétséguen kívül az istennő titokzatos engedelmeivel, előre tudta küldeni a saját visszfényét, a saját második énjét, hogy elűzzön engemet, miat tolakodót.

Claude Farrere.

HIREK.

Tájékoztató.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva van mindennap d. u. 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10-ig.

A fűtő (telefon 118. sz.) minden nap reggeli 6 órától kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 1/45 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére is. Várfői hölgyek részére minden nap délelőtt 12-től 1 óráig reggeli 7-ig nyitva marad. Szombaton délután deákok számára a medencefürdő nyitva.

Január 23. A gazdasági egyesület közgyűlése.

Január 24. Városi közgyűlés.

Február 14. Közig. biz. ülése.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület munkásgimnáziumának január havi előadásai a következő napokon lesznek:

Január 20: 8-9-ig Magyar irodalom. 9-10-ig Elektrotech.

Január 25: 8-9-ig Fizika. 9-10-ig Gazdasági földrajz.

IDŐJÁRÁS.

(A nagybecskereki meteorológiai állomás időjárás-jelentése.)

Január 19.

Barométer súlyedő, d. u. 1 óra 38 perc: 736 mm.

Hőmérséklet: maximum 4°C., minimum - 1.0°C. Csapadék: 2.1. Felhőzet: Nb. 10. Szélirány és erősség: W. 2.

Jóslat a következő 24 órára: Enyhe. Elvétel: csapadék.

A barométer állása a déli leolvasást tünteti fel a helyi magasságra való átszámítás nélkül. Maximum és minimum este 8 ó. 38 p.-tól másnap este 8 ó. 38 p.-ig; csapadék reggeli 6 ó. 38 p.-tól másnap reggel 6 ó. 38 p.-ig; felhőzet: Ci = fűtőfelhő, Cu = gomolyfelhő, St = réteges felhő, Nb = esőfelhő, Ci-St = felhőfátyol, Ci-Cu = bárányfelhő, Cu-St = réteges gomolyfelhő. Szélirány: N = észak, S = dél, W = nyugat, E = kelet. Felhőzet nagyság: 0 = tiszta ég, 10 = teljesen borult. Szélereősség: 0 = szélszél, 8 = nagy vihar.

A farsangban.

— Táncc nélkül —

— január 19.

Körülbelül a farsang közepén járunk. Rövid, alig négyhetes az idei farsang, hát természetes, hogy sűrűn következnek egymásután a mulatságok, hogy a hagyományos szokás szerint az emberek kimulathassák magukat a farsangban.

Az emberek szeretnék ugyan máskor is mulatni s aki teheti, mulat is, de a farsang különösen alkalmas erre, mert szinte hivatalos takarójául szolgál a tobzódásnak. Ilyenkor a legzajosabb mulatság fölött is szemet hunyunk azzal: Hiszen farsang van!

Ha azonban az utóbbi esztendőben figyelemmel szemléljük a farsangi mulatságokat, azt tapasztaljuk, hogy azok egyre színtelenebbek, egyre sivárabbak lesznek s a táncolni vágyó leányok és asszonyok egyre többet panaszkodnak arról, hogy hiába készülnek a farsangi táncra, alig táncolnak, sőt legtöbbször egyáltalán nem táncolnak.

Itt Becskereken is például sok panaszt hallottunk már az idén is, hogy a mulatságokon a leányok és az asszonyok legnagyobb része ülve marad, azaz petrezselymet árul. A férfiak, a fiatal emberek csak kibicelnek a táncteremben, sőt élcelődnek a „balekek” fölött, a kik táncolnak. Ezek persze kevesen vannak és évről-évre egyre kevesbednek. Manapság már a rendezők sem táncolnak. Összes működésük abból áll, hogy bevezetik a hölgyeket a táncterembe s azután eltűnnek. Alig egy-két leány táncol, valami szorosabb ismeretség révén, míg a többi ül és kesereg. Hát bizony szomorú mulatságok ezek a nagyon szomorúan jellemzi a mai fiatalságot. Még értjük, ha valaki nem akarja agyontáncolni magát, mert ez elvégre már nem élvezet, hanem robot, de hogy egyáltalán ne táncoljanak, előlött joggal lehet panaszkodni. Ha csak mindenki egy keveset táncolna, hát minden táncos asszony és leány hozzájutna néhány fordulóhoz.

A hiba szerintünk első sorban a mulatságok rendezőiben van. Nekik kötelességük gondoskodni arról, hogy az általuk rendezett bálokban, a nem egyszer valóságos odacsalt hölgyközönség táncolhasson. A legegyszerűbb kötelességüket mulasztják el, mikor közömbösen, sivár nem-bánomssággal nézik, hogy mennyien ülnek tétlenül s milyen szomorúan „mulatnak” a mulatságon, amelynél büszkén nyomatják ki rendezőként az urak a neveiket. Magunk is láttunk már az idén is több ilyen szomorú mulatságot.

Ez tehát így sehogyan sincs rendjén s egyáltalán ne csodálkozzanak majd a bárendező urak, ha egyszer csak nem lesz kivel mulatságot rendezni, mert az asszonyok és lányok arra a gondolatra jutnak, hogy otthon elvégre kényelmesebb és olcsóbb mulatság — ülni.

— Görög keletiek vizkeresztje. Görög keleti vallású szerb polgártársaink ma ünnepezték meg vizkereszt napját, mely alkalommal egy a belvárosi, valamint a Váralja-utcában levő gör. kel. templomokban fényes istentisztelet volt az ilyenkor szokásos ceremóniákkal. A belvárosi gör. kel. templomban Sztraity György espe-

res celebrált fényes papi segédlettel s az istentisztelethez kivonult a közös hadsereg itteni zászlóaljának diszszázada is Popsek Vilmos százados vezetésével. A körmenet az idén a kedvezőtlen időjárás következtében elmaradt.

— **Változások az állami iskolai tanítótestületben.** Grézlo János, Torontálvármegye kir. tanfelügyelője a Horváth Etelka tanítónő át-helyezésével megüresedett Juranics-utcai III-IV. leány-osztály vezetésével Streitman Jolán újonnan kinavezett rendes tanítónőt, a Magyar-utcai I. fi osztály vezetésével pedig ideiglenes helyettesi minőségben Zachariás Juliska okl. tanítónőt bízta meg, kik mindketten a mai napon meg is kezdték működésüket.

— **Nagybecskerek állami segélye** Nagybecskerek város pénzügyi bizottsága tegnap délután 4 órakor dr. Perisics Zoltán polgármester elnöklésével ülést tartott, amelyen jelen volt: Hausladen Mátyás, Mayer Aurel, dr. Pollák Győző, Steinitzer Géza és Strosz Béla. A pénzügyi bizottság a tegnapi ülésen behatóan foglalkozott a városok 2 milliós segélyéből Nagybecskerek városára eső 18.000 koronányi segélyösszeg ügyével, amelynek legnagyobb részét a belügyminiszter terve szerint nálunk közegészségügyi célokra kell fordítani s csak csekélyebb rész jut a város tisztviselőinek. A pénzügyi bizottság erre vonatkozólag különben javasolja, hogy a belügyminiszteri tervezet szerint a tisztviselőknak kijáró lakbörpótiék nekik utalványoztassék ki, míg a belügyminiszter tervezetének további rendelkezéseit a pénzügyi bizottság a város tisztviselőire nézve sérelmesnek találja s javasolja, hogy a város ezen sérelmes intézkedések ellen írjon fel az országgyűléshez, valamint a kormányhoz is.

— **A kereskedelem és a jövő kulturája** Ezen a címen tart tudvalevőleg előadást a nagybecskereki Lloyd disztermében dr. Balkányi Kálmán, az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés központi titkára január 22-én este 9 órakor. Az O. M. K. E. nagybecskereki kerülete ugyanis igen agilis gondoskodik róla, hogy tagjai tájékozódjanak a kereskedelmet érdeklő aktuális kérdésekről. Így ez a felolvasó-estély is igen sikerültnek ígérkezik.

— **Vadászat.** Jól sikerült vadászatot tartott január hó 17-én dr. Draxler Brunó jorgoványi birtokán, amely alkalommal 800 darab nyul került terükre. A vadászatot részt vettek: Bakalovich Piátó, dr. Draxler Brunó háziúr, Demkó István, Dus Sándor, Falcione Árpád, Hesz Alajos, Jenovay Zoltán, Kajtár Jenő, Kriszt Frigyes, Lowieser Imre, Marton Andor, dr. Magyar Károly, Nebovitzky es. és. kir. huszárezredes, Stojanovits Vazul, Wattay Andre, Wattay Dezső, Wattay Miklós, Wadler Nándor, Wiszkidenszky Géza és dr. Zsiross Lajos.

— **Az elmaradt posta.** Ma reggel kellemetlen zür-zavart keltett a városban az a dolog, hogy a reggeli fővárosi posta egészen elmaradt. Amugy is silány közlekedési viszonyaink közepette a reggeli postai küldeményeknek elmaradása élénk megütökést keltett minden körben és különösen a kereskedői világban, mert súlyosan zavarólag hatott a kereskedelmi és ipari forgalomra. A postai küldemények elmaradását azzal indokolják, amit ugyan nem értünk, hogy a Pestről délután 2 órakor induló gyorsvonat Félégyházánál kisklott. A kisklál-nál különben emberéletben nem esett baj és csak egy kecsi siklott ki. A gyorsvonat bizonyos késéssel azonban beérkezett Szegedre. Hogy az esti személy- és gyorsvonatok miért nem hozták el a reggeli postát, arra nem kaptunk magyarázatot.

— **Milyen idő lesz? Meteor** legújabb jelentése az időről a következő:

A 3-iki változási nap meghozva a jellegének megfelelő szeles időt, az időjárást követőleg változatossá tette, sőt fagypontra alá is süllyedt a hőmérséklet, amelynek folytán a hidegebb időnk is kifejtett, amelyet azonban a 11. és 13-iki változási napok enyhébbé, majd csapadékosá tettek, vagyis jelzés mnek megfelelőleg járt le az időjárás. Ezt követőleg változó időjárással a hidegebb jelleg fejlődését mozdítják elő a bolygók állásai. A hideg jelleg ellenében legfeljebb a 25-iki Merkúr együttállása jöhet számba, de ezt is Holdunk állása csökkenti, úgy, hogy január havának hátralevő napjai, a bolygók részéről hideg jellegűek. Így igen valószínű, hogy ennek ellenében azon ösmeretlen befolyás, mely a téli hideg kifejlődését oly sokszor megakadályozta ez idén, ezutánra nem fog oly sikerrel megküzdhetni, mint eddig s a hideg nagyobb mértékben érvényesül, mint megelőzőleg, annyival inkább, mivel a 30-iki szintén hideg jellegű, Jupiternek Holdunkkal együttállásából jön, bár most még

Jupiter nem befolyásolja légkörünket annyira, mint fogja azt tenni tavasszal. Január hó még hátralevő változási napjai 23., 25., 30. és 31-re esnek, a 25-iki enyhült száraz; 30-iki szeles, hidegebb jelleggel. Február hó változási napjai 2., 7., 9., 12., 13., 15., 23., 26. és 28-ra esnek. Legerősebb hatásuk 7., 13., 23., 26-ikiak, amelyek közül a 7. enyhe; a 13. havas, hideg; a 23. száraz, hideg; a 26. szeles, esetleg viharos hideg jelleggel. Amiből az látszik, hogy február havát, a bolygók befolyása még erősen a hideg jelleg felé tolja, amely jelleg, ha még másfelől is támogatást nyer, téli időnk e hónapban még eléggé kifejlődhetik.

— **Nyilvános számadás és köszönet.** Az izraelita nőegylet pénztára javára megindított kegyes adományok gyűjtése és a 15-én tartott táncestélyre való beletti jegyek árusítása 1557 koronát és 10 fillert eredményezett. Az adakozó-sokról az izraelita nőegylet elnöksége a következő kimutatást közli:

Löwy Ignácé és Stern Vilma urhölgyek gyűjtőívén 40 kor. Nagybecskereki takaré- és előlegegyelet r.-t., 20 kor. Eisensünder és társa, Fischer Miklós, dr. Mangold Samu, 10-10 kor. dr. Eibeschitz Miksáné, Stern Lázár, dr. Kadelsburger Laura, Weisz Izidor, dr. Milich Jakab, Mangold H. L., 5-5 kor. dr. Goldmann József, Freund S. és fiai, Benó testvérek, dr. Löffler Armin, dr. Gyenes Viktor, Eckstein János, Lang Nina (Elemér), dr. Menczer Izidorné, 4-4 kor., Herzfeld Vilmos, Jónasz Bertalan, Huber Gusztáv, Praszák testvérek, 3-3 kor. Hencser Miksa, Strasser Jakab, 2-2 kor. Finkelstein Mór, Goldschmidt Lipót, Weinberger E., Risztic György, Melkuhn Dezső, özv. Kleiné, Prandell Rezső, dr. Dukeszné, Wassermann József, Löbl, Pejits Mária, Boskovits S. I., Boleszny Antal, Erczegán, Scheirich, Konkoly Imre, Mihájlóvics Miláné, Mihájlóvics Péter, Dimoick, 1-1 kor. Benó I., Deutsch Teréz, Lukinich Miklós, 40 fill. Terzin, Udiczki. Összesen: 26780 kor. (Foly.)

— **A vasuti kalauz rejtélyes halála.** Többször említettük, hogy Baranyas Sándor máv. kalauz szolgálat közben Nagyikindán rövid szenvedés után rejtélyesen meghalt. A betegágyához érkezett orvosok egybehangzóan kinyilvánították, hogy Baranyas halálát romlott húsevés okozta. Az orvosi vélemény alapján, dacára annak, hogy már akkor szóbeszéd tárgya volt, hogy Baranyast előző napon szolgálat közben valaki elverte volna, a nagyikindai kir. ügyészség Baranyas holttestének eltemetését megengedte s Baranyast el is temették. Mindazonáltal tovább tartotta magát a hír, hogy Baranyas a bántalmaztatása folytán halt meg, sőt így irányú írásbeli beadvány is került a nagyikindai ügyészséghez. Az ügyészség erre Baranyas holttestének exhumálására rendelte el s az exhumálás a napokban Nagyikindán meg is történt. Ez alkalommal a boncolás újból megerősítette a kezelő orvosnak állítását, hogy Baranyas halála az állítólagos bántalmaztatásával semminemű összefüggésben nem volt s a vasuti kalauz rejtélyes halálának ügye végleg tisztázódott.

— **A poloskák** alapos kiirtását a patéjével együtt csakis a Löcherer Cimexin poloskávaltval eszközölhetjük, mert a Cimexinnel érintkező poloskák nyomban elpusztulnak; petéik pedig a Cimexin hatása folytán kiszáradnak s többé ki nem kelnek. A Cimexin mindenütt használható, szövetet, butort, falat vagy festést nem piszkít; nyomot vagy foltot nem hagy. Kapható: Kollárich gyógyszerárán Nagybecskerek és a készítőnél: Löcherer gyógyszerésznél, Bártfán. 49-20.5

— **Leleplezett szélhámos.** A napokban megyénk egyik tekintélyes orvosához bálált egy kikenet-kifent ügynök s mély bajlángások között adja tudomására az orvosnak, hogy őt Tolnaiak hívják s a Magyar Kereskedelmi Közlöny hírlap- és könyvkiadóvállalat tulajdonosa, valamint a „Tolnai Világlapja” szerkesztője. A városban tartózkodik s nem mulasztja el az alkalmat, hogy néhány előkelő embert meg ne látogasson, hogy megnyerje őket a vállalat előfizetőjének. Orvosunk, kinek egy vendége is volt, sietett bemutatni ezt az előkelő szerkesztőt s az orvos, hogy honorálja ezt a megtiszteltetést, mindjárt meg is rendelte egy egész évre a Tolnai Világlapját, Uj Időket és a Bazárt. A számla összege ilyenformán 48 koronát tett ki, mire a szerkesztő ur kivesz egy nyomtatványt, hogy nyugtát állítson ki róla. Ezalatt a másik ur rövid időre eltávozott s mikorra visszaérkezett, az orvossal a tárgyalás éppen befejezést nyert. Az orvos vendége ekkor odalépett a szerkesztő urhoz s a következőket mondja: Nézze uram! Az orvos ur nekem közeli rokonom s így nem vaszi zokon, ha én is érdeklődöm ezen vállalat iránt, mert hiszen itt nagyobb összegről van szó, tehát nem szeretném, ha valami félreértés lenne. Tekintettel arra, hogy ön Tolnaiak mondja magát s a lap szerkesztőjének s én is az vagyok, egész bizonyos, hogy kettőnk közül az egyik csaló s a biztonság kedvéért, hogy ezt hivatalosan lehessen megállapítani, ide rendelttem a biztos urat, aki — mint látja — már jön is s ezzel lefűlték ezt az országos gazembert. Tudniillik, a véletlen

ugy h
lapja
volt n
nek
Keres
vállal
pedig
meret
Tolnai
fizetés
csak s
köteles
nyomat
hogy
vehet f

kedőne
pincéje
volt, ar
kivonul
jelenték

kereki
fiatal b
nagybec
gazdájá
egyébke
csalódb
börtönb
ki. A
törvény
büntető
alá hely
ki a vá
mint a
pontjai
bn. 17.
szaba
Végh
pártfogó
a fut a
készégg
munkán
emberba

Bu
ered. tá
kormán
átvette
tagjai k
elfoglalt
tagjai
Héde
a park
között
hogy a
ciára k
és meg
jét. A p
terelőg
ben elle
kodnak
viselőha
program
esemény

Bu
eredeti
reggel
lotában
Sándor
dor vis
el a mi
a mely
teri ta
Kossu

ugy hozta magával, hogy Tolnai, a Tolnai Világlapja szerkesztője, ezen említett orvos rokonánál volt néhány órai látogatáson. Egymásután merülnek fel panaszok, hogy ügynők a Magyar Kereskedelmi Közlöny hirtel- és könyvkiadó-vállalat nevében becsapják a nagy közönséget, pedig igen könnyű a védekezés, mert amint ismeretes, ez a vállalat az ügynökeinek csak a Tolnai Világlapja, Magyar Divat és Bazár előfizetés gyűjtésére adott megbízást s kizárólag csak 80 krajcár előleget vehetnek fel, melyről kötelesek egy nyomtatott nyugtát átadni. Ezen nyomtatott nyugtán háromszor is rajta van, hogy az ügynök előlegül csakis 80 krajcárt vehet fel. 63-1.1

— Tűz. Bolyac N. helybeli fűszerkereskedőnek a nagyhíd közelében levő üzletének pincéjében ma délután 1 óra tájban kisebb tűz volt, amelyet hamarosan eloltottak, úgy, hogy a kivonult tűzoltóságra nem is volt szükség. A kár jelentéktelen.

Törvénytörvények.

§ A fiatal bűnös próbaideje. A nagybecskereki kir. törvénytörvény a napokban ismét egy fiatal bűnös ügyével foglalkozott. Egy 16 éves nagybecskereki cipészsegéd ügyét tárgyalta, aki gazdájától több száz koronát ellopott. A fiu, aki egyébként értelmes és szorgalmas munkás, züllött családból való s apja már hosszú éveket töltött börtönben, ahonnan csak a legutóbb szabadult ki. A fiatal bűnös esetében a nagybecskereki törvénytörvény most alkalmazta első ízben az új büntető novella 17 ik szakaszát, t. i. a pártfogás alá helyezést. A törvénytörvény bűnösnek mondta ki a vádlottat a Btkv. 333 §-ába ütköző, valamint a 48. §. a) és a 336. §-ának 3. és 7. pontjai szerint minősülő lopás vétségében és a bn. 17. §-a alapján 1 évi próbaidejére szabadon bocsátja és felügyeletét dr. Vég Lajos nagybecskereki ügyvédre mint pártfogóra bizta. A pártfogó már el is helyezte a fiut a Benó-féle cipőgyárban s a gyár főnökei készséggel vállalták a feladatot, hogy tisztességes munkanyújtással támogatni fogják a pártfogó emberbaráti vállalkozását.

Minden külön értesítés helyett:

Fenyves Izsó eljegyezte Weisz Iduskát Vágújhelyről.

80-1.1

TÁVIRATOK

A kormányváltás.

Budapest, január 19. (A „Torontál” ered. távirata.) A K h u e n-H é d e r v á r y kormány a mai nappal ténylegesen is átvette a kormányzást. Az új kormány tagjai bevonultak a miniszteriumokba és elfoglalták helyeiket, míg a régi kormány tagjai előzőleg elbucsztak. K h u e n-H é d e r v á r y Károly gróf miniszterelnök a parlamentarizmus legszigorubb formái között jelent meg, amit bizonyít az is, hogy a pártok vezetőit pártközi konferenciára kérte fel s ezen akarja megbeszélni és megállapítani a képviselőház munkarendjét. A pártok honorálják is az új miniszterelnök parlamentáris törekvéseit, amennyiben ellenséges agitációtól egyelőre tartózkodnak és meg akarják hallgatni a képviselőházban Khuen-Héderváry Károly gróf programját. A kormányváltás mai eseményeiről szóló híreink a következők:

A volt kormány bucsuja s az új kormány bevonulása.

Budapest, január 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) A volt kormány tagjai ma reggel összegyűltek a miniszterelnöki palotában, ahol elbucsztak Wekerle Sándor miniszterelnöktől. Wekerle Sándor viszont délelőtt 10 órakor bucsuzott el a miniszterelnökség tisztviselői karától, a melynek nevében R o m y Béla miniszteri tanácsos mondott bucsubeszédet. K o s s u t h Ferenc a kereskedelmi mi-

niszteriumtól déli 12 órakor bucsuzott s itt S z t e r é n y i szolt a tisztviselők nevében s ugyancsak délen bucsuzott J e k e l f a l u s s y a honvédelmi miniszteriumtól, a hol Bolgár Ferenc államtitkár beszélt a tisztviselők nevében. A n d r á s s y Gyula gróf belügyminiszter és Hadik János gróf államtitkár levélben bucsuztak el a belügyminiszteriumtól.

Az új kormány tagjai délután 1 órakor foglalták el helyeiket a miniszteriumokban, ahol mindenütt a tisztviselői kar üdvözölte őket.

Az első minisztertanács.

Budapest, január 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Az új kormány ma délután tartja első miniszteri tanácskozását, a melyen a szükséges teendőket beszél-lik meg.

Pártközi konferencia.

Budapest, január 19. (A „Torontál” ered. táv.) K h u e n-H é d e r v á r y Károly gróf miniszterelnök átiratot intézett Gál Sándorhoz, a képviselőház elnökéhez és Dessewffy Aurél grófhhoz, a főrendiház elnökéhez, amelyben tudatja velük miniszterelnökké való kinevezését. A miniszterelnök Gál Sándorhoz ezenkívül azt a kérést intézte, hogy hívja össze a pártok vezetőit pártközi konferenciára, hogy azon a képviselőház munkarendjét megbeszélhessék.

Hírek a kormány kiegészítéséről.

Budapest, január 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) A mai reggeli lapok különböző kombinációkat hoznak a még be nem töltött miniszteri tárcák és államtitkári állások betöltéséről. A kormány részéről kiadott felhivatalos jelentések szerint ezek a kombinációk teljesen alaptalanok s úgy a még függőben levő miniszteri tárcák, valamint az államtitkári állások betöltéséről csak a képviselőház ülésének megindulása után lesz szó.

A kormány és a pártok

Budapest, január 19. (A „Torontál” ered. táv.) A jelenlegi parlamenti pártok a Khuen-Héderváry-kormányval szemben egyelőre a várakozás álláspontjára helyezkednek s megvárják, míg az új kormány bemutatkozik a parlamentben és kifejti programját. A pártok valamennyien azon a véleményen vannak, hogy a bemutatkozásnál kerülni kell a botránycsinálást s magában a Justh-pártban is az a felfogás uralkodik, hogy az új kormányt meg kell hallgatni, mert ezt a parlamentarizmus követeli.

A függetlenségi pártok egyesülése.

Budapest, január 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Politikai körökben konstatálják, hogy P o l ó n y i Géának a függetlenségi pártok egyesülését célzó akciója egyelőre dugába dőlt. Most P r ó n a y Dezső báró vette kezébe az egyesítés munkáját s holnap ez irányban érintkezésbe lép K o s s u t h Ferencel és J u s t h Gyulával. A két függetlenségi pártban az a vélemény, hogy amennyiben az egyesülés kivihető, annak mindenesetre a képviselőház hétfői ülése előtt kell megtörténni.

A nagybeteg cárné.

Budapest, január 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) L gujabb szentpétervári jelentések szerint a cárné állapota egyre válságosabb. Tegnep a cárné két óra hosszat eszméletlenül feküdt. A cárnéhoz hívott ideg orvosok a cárnét éther-injekciókkal kezelik.

Az angolországi választások.

Budapest, január 19. (A „Torontál” eredeti táv.) Mai londoni jelentések szerint az angolországi választások eredménye a következő: Megválasztottak 90 unionistát, 78 liberálist, 14 munkáspártit és 13 nacionalistát. Az unionisták eddig 11 mandátumot nyertek.

Határidő-üzlet.

Budapest, jan. 19. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli záratiikor a következő árakat jegyezték: Buza (áprilisra) . . . . . 28 20 — — Buza (októberre) . . . . . 23 66 — — Rozs (áprilisra) . . . . . 19 84 — — Zab (áprilisra) . . . . . 15 28 — — Tengeri májusra) . . . . . 13 16 — —

Takarékpénztári közgyűlések.

Január 22. A zichyfalvi takaré- és hitel-egylet mint részvénytársaság közgyűlése.
Január 23. Az első torontálzászécsányi takarékpénztár mint részvénytársaság közgyűlése.
Január 25. Torontáli központi hitelszövetkezet közgyűlése.
Január 27. A torontálvármegyei takaré- és hitelbank közgyűlése.
Január 28. Az ittebei takarékpénztár részvénytársaság közgyűlése.
Január 29. A beodra-karlovai takarékpénztár részvénytársaság közgyűlése.
Február 1. A nagybecskereki takaré- és előleg-egylet r-t. közgyűlése.
Február 2. A nagybecskereki népbank részvénytársaság közgyűlése.
Február 3. A nagybecskereki takarékpénztár közgyűlése.
Február 7. A temesvári földművelési és parcellázó bank r-t. közgyűlése.
Február 10. Az eleméri takaré- és hitelszövetkezet közgyűlése.
Február 14. A nagyteremiai takarékpénztár közgyűlése.

Felelős szerkesztő: S O M F A I J A N O S.

Nyilttér.

(E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.)

CLUB EXTRABIS
SZIVARKAPIROS
teljesen hamu nélkül ég el
Övökodjunk az utáztatoktól.

SZULTÁNFORRÁS
A húgyhajtó és húgysavoldó vizek királya, bór- és dús lithion-tartalmu ásványvíz.
Igazgatóság: Budapest, IV. Ferenc József-rakpart 22.
Külföldi elosztó: EPERJES.
Kapható Nagybecskereken: Ros'a Béla, Fendler József fűszerkereskedésben, továbbá minden jobbírű fűszerkereskedésben.

Pályázati hirdetmény.

A Tarras községi egytanitós, magyar-szerb tannyelvű vegyes iskolánál megüresedett tanítói állásra pályázat hirdetik.

Felhivatnak pályázni öbajtók, hogy szabályszerűen felszerelt és magyar nyelven írt pályázati kérvényeiket folyó évi február 15-ig alóliit iskolaszéki elnökséghez adják be.

Javadalmazás: 1000 kor. készpénz, szabad lakás és a gazdasági ismétlő-iskola vezetéséért 100 kor. tiszteletdíj

Az állásra csak gör. kel. szerb vallásu, szerb nyelvet értő okleveles tanítók pályázhatnak.

A megválasztott tanító köteles a gör. kel. szerb ünnepnapokon és vasárnapokon tartandó istentiszteleteken az egyházi éneken segédkezni.

Tarras, 1910. évi január 12.

67-3.3 A községi iskolaszék elnöke.

DIJNOK,

ki már jegyzői irodában alkalmazva volt, 2 kor. napidij mellett

folyó évi február hó 1-től

állandó alkalmazást nyerhet. Kérvények alólirothoz benyújtandók.

Perlasz, 1910. évi január 18-án.

Vuchetich Árpád, jegyző.

Meghívó.

Az „Eleméri takaré-, előleg- és hitelszövetkezet“ t. c. tagjai ezennel tisztelettel meghívhatnak az **1910. évi február hó 10-én d. u 2 órakor** a községi iskola-épület I. számú termében tartandó

V. rendes közgyűlésre.**Tárgyak:**

1. Elnök ad hoc és két hitelesítő választása.
2. Az igazgatóság, a felügyelő-bizottság jelentése és a felmentvények megadása.
3. A mérleg előterjesztése és az évi nyeresemény elosztása.
4. Indítványok.

Azok a részvényesek, kik a közgyűlésen személyesen meg nem jelenhetnek, más személlyel részvénykönyvecskéikkel képviselhetik magukat.

A szövetkezet 1909. december 31-én 243 tagból állott, 1078 részvényt.

Az 1910. évi január hó 10-én megtartott igazgatósági tanács üléséből.

Einladung.

Die p. t. Theilhaber der „Eleméer Spar-, Vorschuss- und Kreditgenossenschaft“ werden hiemit höflich ersucht, **zu der am 10. Februar 1910. Nachmittags 2 Uhr**, im N.-Eleméer Schulgebäude I. Klasse abzuhaltenen

V. ordentlichen Generalversammlung
zu erscheinen.**Gegenstände:**

1. Wahl eines Präses ad hoc und zweier Protokolls-Authentikatoren.
2. Bericht der Direktion, des Aufsichtsrathes und Ertheilung des Absolutariums.
3. Vorlage der Bilanz und Vertheilung des Reingewinnes.
4. Anträge.

Jene Theilhaber, welche verhindert sind an der Generalversammlung persönlich theilzunehmen, können sich durch eine andere Person mit ihren Theilhaberbüchern vertreten lassen.

Die Genossenschaft bestand mit 31. Dez. 1909 aus 243 Mitgliedern mit 1078 Antheilen.

Aus der am 10. Jänner 1910 abgehaltenen Direktions-Sitzung.

Позив.

Овим се учтиво позивају п. н. деоничари „Елемирске задруге за штедњу, предујам и кредит“ да изволу дођи **10. фебруара 1910. г. по р. к. у 2 часа по подне** у дворани I-ог разреда општинске школе на

V. РЕДОВНУ СКУПШТИНУ.**Предмети:**

1. Избор председника ad hoc и два члана за оверовљење записника.
2. Извештај управног и надзорног одбора, и давање им разрешење.
3. Поднашање биланса и подела чисте добити.
4. Предлози.

Они деоничари, који су спречени, те не могу на редовну скупштину доћи, могу се, својим деоничким књигама по другој особи заступати дати.

Задруга је, 31. децембра 1909. год. имала 243 члана са 1078 удела.

Из седнице управног одбора држане 10. јануара 1910. г. по р. к.

Аз „Елемери такарек-, елөг- и хителсзөветкезет“ зäрсзäмäдäса аз 1909. üzлетеврöл.
Schluss-Bilanz der „Eleméer Spar-, Vorschuss- und Kreditgenossenschaft“ pro 1909.
Закључни рачун „Елемирске задруге за штедњу, предујам и кредит“ за пословну 1909. годину.
Мерлег-сзäмла. — Bilanz-Conto. — Рачун благајне.

1	Pénztári készlet — Cassa-Conto — <i>Готовина</i>	1134	95	1	Részvényfizetés — Theilhaberzahlung — <i>Уплата на уделе</i>	51686	40
2	Váltók — Wechsel — <i>Менице</i>	132454	—	2	Tartalék — Reservefond — <i>Резервни фонд</i>	4768	67
3	Előleg — Vorschuss — <i>Предујам</i>	12257	—	3	Osztalék — Dividenda — <i>Подела</i>	4312	—
4	Betét Nagybecskerek — Einleger Nagybecskerek — <i>Уложено у Вел.-Бечкереку</i>	16887	—	4	Betét — Einleger — <i>Уложн</i>	96167	01
		162732	95	5	Tiszta nyeresemény 1909. évre — Reingewinn pro 1909. — <i>Чиста добит за 1909. год.</i>	5798	87
						162732	95

Неремөны- и вөстөсөг-сзäмла. — Gewinn- und Verlust-Conto. — Рачун добитка и губитка.

1	Betétkamatok számla — Einlegerzinsen — <i>Камате на улоге</i>	1699	16	1	Váltókamatok — Wechselzinsen — <i>Камате од меница</i>	10609	40
2	Tőkekamat adó — Kapitalzinsensteuer — <i>Порез на каматне улоге</i>	169	92	2	Előlegkamatok — Vorschusszinsen — <i>Камате од предујама</i>	626	33
3	Tőkesített kamatok — Kapitalisierte Einlegerzinsen — <i>Углавничене камате на улоге</i>	2381	38	3	Betétkamatok Nagybecskerek — Einlegerzinsen v. Nagybecskerek — <i>Камате улога из Вел.-Бечкерек</i>	955	56
4	Tőkesített kamat-adó — Kapitalisierte Einlegerzinsensteuer — <i>Порез на камат. улоге</i>	238	14				
5	Visszleszámítolási váltókamat — Reescompte-Wechselzinsen — <i>Реескомпт. меница камата</i>	11	46				
6	Betegápolási költség — Krankensteuer — <i>Порез на болнице</i>	17	43				
7	Kerületi betegsegélyző illeték — Bezirkskranken-kassa-Gebühr — <i>Пристојба окр. бол. благ.</i>	32	42				
8	Adószámla — Steuer-Conto — <i>Рачун пореза</i>	337	77				
9	Közköltség — Umlagen — <i>Општински прирез</i>	131	55				
10	Utadó — Wegsteuer — <i>Порез на друмове</i>	23	90				
11	Iparkamarai járulék — Handelskammerbeitrag — <i>Принос трговачкој комори</i>	8	06				
12	Fizetés — Gehalt — <i>Плата</i>	720	—				
13	Tiszteletdíj — Remuneration — <i>Награда</i>	150	—				
14	Szolgafizetés — Dienerlohn — <i>Плата служитеља</i>	100	—				
15	Lakbér — Miethzins — <i>Станарина</i>	130	—				
16	Költség — Regie — <i>Трошкови</i>	241	23				
17	Tiszta nyeresemény az 1909. évről — Reingewinn pro 1909 — <i>Чист добит за 1909. год.</i>	5798	87				
		12191	29			12191	29

Heinermann József s. k., pénztárnok.

N.-Elemér, 1909. december hó 31-én.

Unterreiner Miklós s. k., könyvelő.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Bernath Péter s. k.

Fandl Antal s. k., igazgató.

Glaug Károly s. k., aligazgató.

(71-1.1)

Storch Sebő s. k.

German József s. k.

Jung Mihály s. k.

Stefanov Alexa s. k.

Iszakov Ilija s. k.

Raskov Mladen s. k.

Steinlöchner Gáspár s. k.

Giljum Bálint s. k.

Focht Ádám s. k.

Az igazgatósági tanács indítványozza az 1909. évi nyereseményt a következőképen felosztani: 4312 korona mint osztalék-számla, 1486-87 korona mint tartalék-alap előíratni.

Jelen mérleget, valamint a nyeresemény- és veszteség-számlát a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítván, minden tekintetben helyesnek találtuk.

Storch Mátvás s. k.

Ruff Péter s. k.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Ruschival Ádám s. k., elnök.

Schneider Péter s. k.

Herold József s. k.

Nyomatott Peitz Fer. Pal kiadónál Nagybecskerekén.